

Yul Brynner (11 lipca 1920 we Władywostoku - 10 października 1985 w Nowym Jorku)

*Pewien mężczyzna, hen, z Władywostoku
zapewne przepadłby w historii mroku,
gdyby nie USA,
gdzie w filmie "Król i ja"
zabłysnął tysią głową na widoku.*

(ebs)

Yul Brynner - amerykański aktor nagrodzony w 1957 Oscarem za najlepszą, pierwszoplanową rolę w filmie "Król i ja" (1956; reż. Walter Lang).

<https://www.youtube.com/watch?v=ddxI840iRj0>

Yul Brynner urodził się jako Julij Borisowicz Brinier (ros. Юлий Борисович Бринер) prawdopodobnie 11 lipca 1920 we Władywostoku. Jego ojciec, Boris Juliewicz Brinier był rosyjskim inżynierem górnictwa, którego przodkowie pochodzili ze Szwajcarii, zaś matka była córką rosyjskiego lekarza.

Gdy ojciec Brynnera opuścił rodzinę matka zabrała Julija i jego siostrę Wierę i przeniosła się do Harbinu w Chinach. Tam młody Yul mieszkał do roku 1934, kiedy to cała rodzina wyjechała do Paryża.

Sam Brynner w ciągu swego życia podawał różne wersje na temat swojego pochodzenia i młodości. Twierdził m.in., że urodził się w 1915 na wyspie Sachalin jako syn Mongoła i Rosjanki, a jego prawdziwe nazwisko brzmiało Taidje Khan. Kwestie te wyjaśnia jego syn Rock w napisanej przez siebie biografii ojca wydanej w roku 1989.

W 1941 wyjechał do Stanów Zjednoczonych, aby studiować aktorstwo. Potem przez lata podróżował po kraju z trupą teatralną. W 1946 zadebiutował na Broadwayu rolą w musicalu "Pieśń lutni". To właśnie występy na Broadwayu otworzyły mu drogę do filmowej kariery. W 1951 otrzymał rolę króla Syjamu w musicalu "Król i ja", która okazała się rolą jego życia.

Jego kreacja spotkała z olbrzymim uznaniem krytyki i publiczności. W latach 1951-54 wystąpił w tym przedstawieniu na Broadwayu 1246 razy, po czym w 1956 zagrał w filmowej wersji musicalu w reżyserii Waltera Langa. Za rolę w tym filmie otrzymał Oscara w kategorii Najlepszy aktor pierwszoplanowy. Łącznie na scenie w postać króla Syjamu wcielił się 4625 razy, po raz ostatni na kilka miesięcy przed śmiercią w 1985.

<https://www.youtube.com/watch?v=QgVPnWmUqd4>

Właśnie dla tej roli w 1954 zgolił włosy i tak już pozostało. Do włosów powrócił na krótko pod koniec lat 50. Jego łysina stała się z czasem jego znakiem firmowym. Był pierwszym hollywoodzkim idolem, który był kompletnie łysy. W następnych latach największą popularność przyniosły mu role w legendarnych westernach jak "Świat Dzikiego Zachodu" (1973).

Jednak jego najbardziej znany tytuł to "Siedmiu wspaniałych", gdzie obok niego zagrali: Eli Wallach oraz James Coburn, Robert Vaughn, Steve McQueen, Horst Buchholtz, Charles Bronson i Brad Dexter.

<https://www.youtube.com/watch?v=t0vqQjaXLOU&index=2&list=PLpbWJOCypIjHaEbTFSolCGrdaQzIdnepD>

Zagrał Dymitra w hollywoodzkiej wersji "Braci Karamazow":

<https://www.youtube.com/watch?v=u1jDK9XDWBA>

Był czterokrotnie żonaty: z Virginią Gilmore (od 1944 do 1960, rozwód), mieli syna Yula "Rocka" Brynnera II (ur. 1946), z Doris Kleiner (od 1960 do 1967, rozwód), mieli córkę Victorię Brynner (ur. 1962), z Jacqueline Thion de la Chaume (od 1971 do 1981, rozwód), mieli dwoje adoptowanych wietnamskich dzieci, z Kathy Lee (od 1983 do 1985, do śmierci aktora). Miał także nieślubną córkę (ur. 1958).

Yul Brynner zmarł w wieku 65 lat na raka płuca w Nowym Jorku 10 października 1985 (tego samego dnia w Los Angeles umarł 5 lat od niego starszy Orson Welles). Jest pochowany we Francji przy klasztorze św. Michała, niedaleko Luzé.

<https://www.youtube.com/watch?v=7i6M3AlnN4U>

Aktor przez lata był nałogowym palaczem, co było główną przyczyną jego choroby. Na początku 1985 wystąpił w programie *Good Morning America*, w którym mówił o szkodliwości palenia i zgubnych skutkach tego nałogu. Stał się bohaterem antynikotynowej kampanii. Po jego śmierci wyświetlano film z przesłaniem od aktora: "Teraz, gdy odszedłem, mówię ci nie pal".

<https://www.youtube.com/watch?v=JNjunlWUJJI>

"Gdybym mógł narodzić się raz jeszcze, za nic i nigdy nie wziąłbym do ust papierosa."